

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Ludmily Sandnerové a soudkyň Petry Kamínkové a Ivety Postulkové ve věci

žalobce:

X. D. T.

státní příslušnost Vietnamská socialistická republika
bytem X

proti

žalovanému:

zastoupen advokátem Mgr. et Mgr. Markem Čechovským, PhD.
sídlem Opletalova 1417/25, 110 00 Praha 1

Ministerstvo zahraničních věcí

sídlem Loretánské náměstí 101/5, 118 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 4. 2023, č. j. 111366-2/2023-MZV/OPL,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil usnesení Velvyslanectví České republiky v Hanoji (dále jen „zastupitelský úřad“) ze dne 28. 7. 2021 č. j. 1912-2/2021-HANOKO (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“). Prvostupňovým rozhodnutím zastupitelský úřad zamítl žádost žalobce o upuštění od osobního podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podle § 169d odst. 3 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“) a současně řízení o bytové žádosti zastavil.
2. Z obsahu správního spisu soud zjistil, že žalobce podal dne 17. 6. 2021 žádost o vydání povolení k pobytu podle § 42a odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců spolu se žádostí o upuštění od jejího osobního podání. Odůvodnil ji tím, že s manželkou, která je držitelkou povolení k trvalému pobytu, pobývá na území České republiky a společně vychovávají dvě nezletilé děti (ročníky 2016 a 2019). Požadavek na vycestování za účelem osobního podání žádosti u zastupitelského úřadu by představoval nepřiměřený zásah do jejich rodinného života. Poukázal rovněž na omezení při cestování v době pandemie.
3. Rozhodnutím ze dne 28. 7. 2021 zastupitelský úřad zamítl žádost žalobce o upuštění od osobního podání žádosti o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny a současně řízení o bytové žádosti zastavil.
4. Žalovaný následně rozhodnutím ze dne 4. 11. 2021 zamítl odvolání žalobce a potvrdil usnesení zastupitelského úřadu.
5. Městský soud v Praze se již v minulosti zabýval přezkumem rozhodnutí žalovaného ve věci žalobcovy žádosti. Rozsudkem ze dne 15. 3. 2023, č. j. 14 A 229/2021-60, zdejší soud rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 11. 2021 zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení z důvodu absence podkladů ve spise, ze kterých by bylo možné dovodit, že v době vydání napadeného rozhodnutí byla možnost odletu do Vietnamu reálná a za jakých podmínek. Žalovaný měl vzít při opětovném posouzení v potaz i délku karanténního opatření ve Vietnamu, pokud by se na žalobce po příletu vztahovala povinnost pobytu v karanténě. Pouze na základě takto opatřených podkladů by bylo podle městského soudu možné ověřit, zda závěr žalovaného odpovídal skutkovému stavu existujícímu v době vydání napadeného rozhodnutí.
6. Žalovaný v nyní napadeném rozhodnutí vycházel ze skutkové a právní situace platné v době jeho rozhodování. Současně se řídil právním názorem Městského soudu v Praze, uvedeným v rozsudku ze dne 15. 3. 2023, č. j. 14 A 229/2021-60. Z těchto důvodů setrval na své předchozí argumentaci a nově se vyjádřil pouze k argumentu ztížené letecké dopravy do Vietnamu. Také tento soud je při opakovaném posuzování stejné věci vázán svým dříve vysloveným právním názorem, a to bez ohledu na to, že věc byla nyní přidělena jinému senátu (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72).
7. V napadeném rozhodnutí žalovaný znovu odmítl námitku zásahu do rodinného soukromého života žalobce a jeho rodiny. Poukázal na skutečnost, že žalobce podal obdobnou žádost neúspěšně již v roce 2018. V ní uváděl shodné argumenty, především Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

rovněž odkazoval na zájem nezletilých dětí. V nynější věci pouze doplnil podrobnější odkazy na judikaturu správních soudů a Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a poukázal na omezení v letecké dopravě v důsledku opatření proti koronaviru.

8. Žalovaný považoval za významné, že žalobce pobývá na území České republiky s nejistým pobytovým statutem již od roku 2009. V této době, kdy zde pobýval pouze na základě víza za účelem strpění pobytu či zcela bez povolení, se mu narodily i jeho děti. Domáhat se ochrany rodinného života za situace, kdy účastník rodinu vědomě rozšiřuje v nejisté pobytové situaci, označil žalovaný s odkazem na judikaturu za nepřipustné. Žalovaný se dále vypořádal s odvolacími námitkami, které odkazovaly na judikaturní vývoj v otázce osobního podání žádosti. Argumentaci žalobce odmítl jako zavádějící s tím, že jím uvedené případy nepředstavují změnu v nazírání na danou problematiku, ale odráží specifika a výjimečnost jednotlivých skutkových základů. Zdůraznil rovněž, že povinnost osobního podání žádosti nemá sankční charakter, není přepjatým formalismem a lze se od něj odchýlit pouze v odůvodněných případech. Pro žalobce představuje povinnost osobního podání žádosti pouze dočasné odloučení od rodiny, jejíž situace je v době jeho nepřítomnosti zvládnutelná. Pokud jde o zájem nezletilých dětí, odkázal žalovaný na nutnost vyvažovat tyto zájmy zájmem veřejným a s odkazem na judikaturu odmítl přístup, jenž by zájmy nezletilých dětí vždy za všech okolností preferoval.
9. K argumentu ztížené letecké dopravy do Vietnamu žalovaný uvedl, že na základě usnesení předsedy vietnamské vlády č. 416/CD-TTg jsou ode dne 15. 5. 2022 všechny vietnamské destinace otevřené, není vyžadována žádná karanténa a veškerá nařízení pro testování na covid požadovaná před vstupem jsou pozastavena. V porovnání se situací v roce 2021 lze nyní do Vietnamu letecky cestovat bez jakýchkoliv omezení, námitka objektivní překážky v dostupnosti zastupitelského úřadu je tudíž již obsoletní. Žalovaný ve shodě s rozsudkem MS v Praze č. j. 14 A 229/2021-60 (bod 38) připomněl, že žalobce se dovolává dobrodiní v podobě upuštění od osobního podání, aniž se za celé roky svého pobytu na území ČR o sjednání termínu na zastupitelském úřadě Hanoj jakkoli pokusil.

II. Obsah žaloby a související vyjádření

10. Soud předeseílá, že nyní podaná žaloba je do značné míry totožná s žalobou, o níž již rozhodl 14. senát tohoto soudu rozsudkem ze dne 15. 3. 2023, č. j. 14 A 229/2021-60.
11. V první žalobní námitce žalobce odkazuje na zcela jasný trend v rozhodovací praxi, od kterého se v jeho věci správní orgány bez odůvodnění odchýlily. Odkazuje na rozhodnutí Generálního konzulátu České republiky v Šanghaji ze dne 2. 12. 2014, č. j. 733/2014-SHANG III, dále na případ, kdy zastupitelský úřad v Ulánbátaru upustil od povinnosti osobního podání v případě rizikově těhotné žadatelky, dále na věc vedenou u zastupitelského úřadu v Hanoji pod sp. zn. 1465/2019_HANOKO a konečně na blíže neoznačené případy „dalších žádostí“, v nichž figurovaly rodiny s nezletilými dětmi. Všechny uvedené případy, v nichž zastupitelské úřady žádostem vyhověly, dle žalobce spojují s jeho věcí totožné výchozí skutkové podmínky. Jde o zájem nezletilých dětí a nepřiměřenost zásahu spojeného s vycestováním žadatele do jeho rodinného života. Žalobce zpochybnil argumentaci žalovaného, že jde o skutkově odlišné a natolik specifické případy, že nezakládají obecný jednotný přístup k naplňování pravidla podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. V postupu žalovaného i zastupitelského úřadu pak sleduje odklon od tohoto jednotného přístupu, přičemž správní orgány nedůvodně ignorují podobnost s případem žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

12. Žalobce polemizuje s právním názorem vysloveným rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2023, č. j. 14 A 229/2021-60, že „nemůže existovat žádný, natož zcela jednoznačný „trend“ v rozhodování správních orgánů, od něž by se právě v této věci měly odchýlovat.“ Dle judikatury NSS v sobě § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců kombinuje prvek neurčitěho právního pojmu („v odůvodněných případech“) prvek správního uvážení („zastupitelský úřad může“). Požadavek na konzistentní výklad neurčitých právních pojmů je plně přezkoumatelný správními soudy a závěr tak v žádném případě nezávisí na volném uvážení správního orgánu – subsumování skutkových zjištění pod neurčitý právní pojem je povinností správního orgánu. Při aplikaci správního uvážení pak žalobce musí postupovat dle § 2 odst. 4 správního řádu, dle kterého „[s]právní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.“ V této souvislosti žalobce odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 8. 2018, č. j. 9 Azs 213/2018-24.
13. Dle žalobce lze na jeho případ bez dalšího vztáhnout i východiska, k nimž dospěl ESLP při interpretaci zásahu do rodinného a soukromého života a nejlepšího zájmu dítěte. Detailně přitom rozebírá rozhodnutí č. 12738/10 ze dne 3. 10. 2014, známé jako případ Jeunesse proti Nizozemsku, (dále jen „Jeunesse proti Nizozemsku“) s tím, že žalovaný tato východiska interpretuje nesprávně.
14. V dalším žalobním bodu žalobce vyjádřil názor, že podmínky pro upuštění od osobního podání žádosti splňuje. K hlediskům zásahu do rodinného života a nejlepšího zájmu dítěte obsáhle citoval judikaturu Nejvyššího správního soudu. Pokud v projednávaném případě figuruje nezletilé dítě, mají správní orgány povinnost odůvodnit, že rozhodnutí do jeho života mít dopad nebude, resp. že jde o zásah legitimní. V jeho věci však správní orgány takto nepostupovaly. Žalovaný pouze citoval judikáty, jež považoval za přílehlavé, nijak ale nevzal v potaz doložené skutkové okolnosti na straně žalobce. Zcela konkrétně se správní orgány nezabývaly zhodnocením důsledků odloučení žalobce od nezletilých dětí a vlivu na jejich psychický vývoj. Nezkoumaly ani intenzitu narušení rodinného života jako takového. Zásah do života rodiny správní orgány zlehčovaly a znehodnocovaly argumentem, že se žalobce k založení rodiny rozhodl sám navzdory své nejisté pobytové situaci. Konkrétní skutkové okolnosti na straně žalobce žalovaný nehodnotil vůbec, pouze dovozoval, že vycestování celé rodiny není nutné a vycestování pouze žalobce nemá „devastující“ nebo „fatální“ účinek na jeho rodinné poměry a zájmy nezletilých dětí. Žalovaný nad individuální zájmy jeho rodiny postavil zájem státu na standardním osobním podání žádosti. K tomu však žalovaný neposkytl jakékoliv odůvodnění. V této části žalobce označil rozhodnutí za nepřezkoumatelné. Pokud jde o skutkové okolnosti, žalobce zdůraznil, že žalovaný nevzal v potaz rodinnou tragédii, kdy v roce 2018 zemřel starší syn žalobce. Rodina se s událostí i nadále potýká, i proto je bytí dočasné vycestování žalobce nemyslitelné. Žalobce se vymezuje proti závěru žalovaného, že potřebu rodinné pospolitosti žalobce či ostatních členů rodiny měl žalobce podložit stanoviskem psychologa. Kromě toho, měl-li žalovaný jeho tvrzení za neprokázané, měl jej k jeho doložení vyzvat.
15. Dle žalobce ho správní orgány nevyhověním žádosti v podstatě sankcionovaly za nelegální pobyt na území. Podstata institutu osobního podání žádosti v zemi původu má však jiný účel a nemá sloužit jako trestní postih. S přihlédnutím k teleologickému výkladu je smyslem povinnosti osobního podání žádosti o pobytové oprávnění sledovat, zda je pobytové oprávnění udělováno osobě uvedené v žádosti, dále jaká je motivace, osobní a další poměry

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

žadatele, na základě nichž lze zvážit případná bezpečnostní rizika. Podstatou právní úpravy v § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců je, že zde existuje zájem na osobním kontaktu s žadatelem. Funkce zastupitelského úřadu je pouze formální a administrativní, těžiště procesu se odehrává v České republice u žalovaného. Za situace, kdy žalobce i jeho rodina pobývá zde a kdy žalobce již v minulosti pobytové oprávnění na území ČR měl, však požadavek na jeho vycestování postrádá smyslu a stává se pouze formální překážkou, jež ztratila opodstatnění.

16. Žalobce uznává, že nyní je letecké spojení mezi Prahou a Hanojí funkční jako v době před pandemií. Svou žádost o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti však podal v roce 2021, kdy situace splňovala veškeré předpoklady pro upuštění. Žalobce nerozporuje, že správní orgány rozhodují dle stavu v době vydání rozhodnutí. Napadené rozhodnutí však de facto zkracuje žalobce na jeho právech. Pokud by žalovaný rozhodl správně již svým prvním rozhodnutím ze dne 4. 11. 2021, č. j. 128493-3/2021-OPL, žalobce by touto dobou dost možná měl už povolený pobyt, aniž by kdy musel svou rodinu opustit a vycestovat. Dle žalobce je nepřijatelné, aby nezákonný postup žalovaného byl nakonec aprobován z důvodu plynutí času. Správní orgány by takto mohly vždy ignorovat jakékoliv okolnosti dočasné povahy a po jejich pominutí argumentovat, že žádosti nelze vyhovět. Postup žalovaného tak odporuje spravedlnosti, což může ospravedlňovat odchýlení od zásady, že správní orgán rozhoduje podle stavu v době vydání rozhodnutí. V této souvislosti žalobce odkazuje na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2016, č. j. 48 A 26/2014-59, který připustil, že v případě žadatele, který průtahy v řízení nijak nezavinil, by se správní orgán nemohl dovolávat důsledků vlastní nepravosti, tj. pozdějšího skutkového a právního vývoje v neprospěch žadatele.
17. Zcela na závěr žalobce namítá, že odloučení žalobce od rodiny je z časového hlediska zásadní, neboť z praxe právního zástupce vyplývá, že žalovaný zákonem stanovenou maximální lhůtu pro vyřízení žádosti k povolení pobytu (270 dnů) běžně překračuje. Jde navíc o okolnost, již nemůže nijak ovlivnit. Jeho obava, že bude po dlouhou dobu od své rodiny odloučen, je proto relevantní.
18. Žalovaný ve vyjádření k žalobě shrnul dosavadní průběh řízení a uvedl, že žaloba není důvodná. Setrval na právní argumentaci v odůvodnění napadeného rozhodnutí. K leteckému cestování mezi Českou republikou a Vietnamem opakuje, že v rámci jednotnosti řízení je třeba trvat na dodržení zásady, že odvolací orgán vychází při vydání rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který je zde v době jeho rozhodování (rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2008, č. j. 1 As 68/2008-126, č. 1786/2009 Sb. NSS, ze dne 16. 8. 2018, č. j. 1 As 165/2018-40, nebo ze dne 18. 3. 2021, č. j. 10 Azs 81/2020-44). Žalovaný svým rozhodnutím nijak nezasáhl do práv žalobce, neboť neshledal ani on, ani městský soud v rozsudku č. j. 14 A 229/2021-60, že by žalobci jeho rodinná situace bránila v podání žádosti, či takové podání ztěžovala. K žalobcově odkazu na rozsudek Krajského soudu v Praze žalovaný uvádí, že se k tomuto rozsudku následně v rámci kasačního řízení vyjádřil NSS v rozsudku ze dne 18. 3. 2021, č. j. 10 Azs 81/2020-44. Dle žalovaného nelze na případ žalobce aplikovat větu vytrženou z kontextu, navíc, pokud ji soud vyslovil tzv. *obiter dictum*. Pokud zdejší soud vytkl žalovanému absenci podkladů ve spise, svědčících pro závěr o nemožnosti leteckého spojení, a žalovaný tento nedostatek zhojil přihlédnutím ke stavu, který zde je v době vydání rozhodnutí, nijak do samotných práv žalobce nezasáhl.

III. Jednání ve věci

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

19. Ve věci se dne 19. 7. 2024 konalo jednání, na kterém zástupci účastníků setrvali na svých procesních stanoviscích.
20. Zástupkyně žalobce odkázala na judikaturu Nejvyššího správního soudu ve vztahu k upuštění od osobního podání žádosti je-li žadatelem nezletilé dítě. Uvedla, že chápe, že žalobce není nezletilým dítětem, přesto však by měl soud zohlednit, že má nezletilé děti, o které pečuje. S odkazem na judikaturu zdůraznila, že je třeba se zabývat přiměřeností vycestování do soukromého a rodinného života žalobce. Dále uvedla, že pokud by žalovaný a prvostupňový orgán v řízení v roce 2021 nepochybily, byl by žalobce již účastníkem řízení.
21. Žalobkyně odkázala na rozsudek Krajského soudu v Plzni č. j. 63 A 4/2023, proti němuž je podána kasační stížnost.
22. Žalovaný uvedl, že situace žalobce je odlišná od situací posuzovaných jím citovanou judikaturou, neboť není ani nezletilým dítětem, ani matkou samoživitelkou.
23. Žalovaný dále uvedl, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 25. 11. 2022, č. j. 55 A 20/2022-93, na který odkazovala žalobkyně ve své žalobě, byl zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 27.7.2023, č. j. 9 Azs 19/2023.
24. Žádný z účastníků nenavrhoval provedení důkazů.

IV. Posouzení žaloby

25. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], a vycházel přitom ze skutkového i právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.).
26. Městský soud v rozsudku ze dne 15. 3. 2023, č. j. 229/2021-60, zrušil dříve vydané rozhodnutí žalovaného v této věci a uvedl, že

„Vzhledem k tomu, že žalovaný při zamítnutí žádosti žalobce vycházel z toho, že dodržení podmínky osobního podání žádosti nebrání v té době nerealizované komerční lety do Vietnamu a že to neznamená dlouhodobou nepřítomnost žalobce u rodiny, bylo dle soudu na místě, aby žalovaný obsah správního spisu doplnil o podklady, ze kterých by bylo možné ověřit správnost uvedeného závěru. To znamená založení do spisu podkladů týkajících se termínů letů a možnosti získat místo v takovém letu. Žalovaný měl vzít v potaz i délku karanténního opatření ve Vietnamu, pokud by se na žalobce po přiletu vztahovala povinnost pobytu v karanténě. Pouze na základě takto opatřených podkladů by bylo možné ověřit, zda závěr žalovaného odpovídal skutkovému stavu existujícímu v době vydání napadeného rozhodnutí. Pokud správní spis takové podklady neobsahuje, musí soud konstatovat, že závěr žalovaného, že v daném případě nebyly zjištěny skutečnosti, které by představovaly naplnění podmínek pro vyhovění žádosti, nemá oporu v obsahu správního spisu.“

27. Soud nejdříve posoudil námitku týkající se způsobu, jakým žalovaný v nově vydaném napadeném rozhodnutí vyřídil námitku omezeného leteckého spojení mezi Prahou a Hanojí v době pandemie. Žalobce namítá, že žalovaný jej zkrátil na právech tím, že rozhodl podle stavu v době vydání napadeného rozhodnutí. Při podání žádosti v roce 2021 splňovala dle žalobce tehdejší situace podmínky pro upuštění od osobního podání žádosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

28. Podle § 96 odst. 2 věty první správního řádu „*soulad rozhodnutí s právními předpisy se posuzuje podle právního stavu a skutkových okolností v době jeho vydání.*“
29. Žalovaný nepochybil, pokud v napadeném rozhodnutí vycházel ze skutkové a právní situace platné v době svého rozhodování. Správně uvedl, že v současné době lze do Vietnamu cestovat bez jakýchkoliv omezení. Tuto skutečnost přitom žalobce nezpochybňuje. Dříve uplatněná námitka ztíženého leteckého spojení do Hanoje proto již není aktuální.
30. Žalobce v této souvislosti poukazuje na rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 25. 2. 2016, č. j. 48 A 26/2014-59, který připustil, že v případě žadatele, který průtahy v řízení nijak nezavinil, by se správní orgán nemohl dovolávat důsledků vlastní nepravosti, tj. pozdějšího skutkového a právního vývoje v neprospěch žadatele.
31. Jak správně poukázal žalovaný, NSS se k žalobcem odkazovanému rozsudku vyjadřuje v rozsudku ze dne 18. 3. 2021, č. j. 10 Azs 81/2020-44:
- „V rozsudku č. j. 48 A 26/2014-59 pak Krajský soud v Praze uzavřel, že správní orgán chybně posuzoval žádost cizinky o povolení k trvalému pobytu podle skutkového a právního stavu v době podání žádosti; tedy podpořil zásadu, že správní orgány rozhodují ke dni vydání rozhodnutí. Na straně druhé ovšem připustil, že jiná situace může nastat v případě, že „by takové zdržení bylo k tíži žadatele, ten průtahy v řízení nijak nezavinil a ani sám se posouzení aktuálních skutkových poměrů nedomáhal – v takovém případě by se správní orgán nemohl v souladu se zásadou nemo turpitudinem suam allegans auditur důsledků vlastní nepravosti – tj. pozdějšího skutkového a právního vývoje v neprospěch žadatele – dovolávat, ledaže by aplikovatelný pozdější právní stav odůvodňoval sám o sobě s ohledem na nový skutkový stav i možnost odebrání pobytového oprávnění, o něž žadatel usiluje“. NSS ovšem považuje za nutné zdůraznit, že není vázán judikaturou krajských soudů. A především – krajský soud učinil právě citovaný závěr pouze v obecné rovině.“*
32. Jak podotkl NSS ve výše citovaném rozsudku, Krajský soud v Praze vyslovil své závěry o nemožnosti dovolávat se důsledků vlastní nepravosti pouze v kontextu obecných úvah. Vyslovené názory městský soud v této věci nijak nezavazují. Žalovaný vydáním napadeného rozhodnutí podle stavu v době jeho vydání ve smyslu § 96 odst. 2 správního řádu nikterak nezasáhl do žalobcových práv. Námitka je tedy nedůvodná.
33. Důvodnou soud neshledal ani námitku, že pokud by žalovaný a prvostupňový orgán v řízení v roce 2021 nepochybily, byl by žalobce již účastníkem řízení. Jedná se totiž toliko o spekulaci. Soud ve svém rozsudku č. j. 14 A 229/2021-60 nezavázal žalovaného žalobci v jeho žádosti vyhovět. Pouze mu vytkl nedostatek podkladů k závěru, že jsou lety do Vietnamu ve specifické situaci doby pandemie možné.
34. Dle právní věty rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2024, č. j. 9 As 66/2023-72, „[k]rajský soud je při opakovaném posuzování stejné věci vázán svým dříve vysloveným právním názorem, a to bez ohledu na konkrétní senát, kterému byla věc přidělena [§ 78 odst. 5 soudního řádu správního]. To platí za předpokladu, že se v období mezi jeho jednotlivými rozhodnutími nezměnily skutkový nebo právní stav věci ani soudní judikatura pro krajský soud závazná.“
35. Žalobce nenamítá žádnou změnu skutkového nebo právního stavu věci, které by odůvodňovaly odlišné posouzení jeho případu oproti dříve vydanému rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2023, č. j. 229/2021-60. V oblasti upouštění od osobního podání Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

žádosti podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců nedošlo ani ke změně pro městský soud závazné judikatury. Z těchto důvodů musí soud následovat vypořádání námitek, které shledal nedůvodnými již čtrnáctý senát (viz body 17-39 a 41 rozsudku č. j. 14 A 229/2021-60, které soud rekapituluje níže).

36. Při posouzení věci soud vyšel z následující právní úpravy.
37. Podle § 169d odst. 1 zákona o pobytu cizinců, „*žádost o udělení dlouhodobého víza, s výjimkou diplomatického nebo zvláštního víza, žádost o prodloužení platnosti víza k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území a žádost o vydání povolení k dlouhodobému, přechodnému nebo trvalému pobytu je cizinec povinen podat osobně*“.
38. Ustanovení § 169d odst. 2 zákona o pobytu cizinců stanoví, že „*osobním podáním žádosti se rozumí úkon žadatele, při kterém se žadatel osobně dostaví ke správnímu orgánu, u kterého má být žádost podána, a osobě přímo se podílející na výkonu pravomoci správního orgánu určené k přijetí žádosti podá žádost v době určené pro jednotlivé druhy a účely pobytových oprávnění a ve formě a způsobem, který stanoví tento zákon. Povinnost osobního podání žádosti se vztahuje i na zákonného zástupce; zákonným zástupcem se rozumí i osoba, která osobně pečuje o nezletilého žadatele na území státu, jehož je nezletilý žadatel občanem. Podmínka osobního podání žádosti se považuje za splněnou v případě podání žádosti zastupitelskému úřadu prostřednictvím fyzické nebo právnické osoby, se kterou má Česká republika uzavřenou smlouvu o přijímání žádostí (dále jen "externí poskytovatel služeb"), jde-li o žádost takového druhu, jehož shromažďováním a předáváním je externí poskytovatel služeb pověřen*“.
39. Podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců, „*zastupitelský úřad může v odůvodněných případech od povinnosti osobního podání žádosti upustit, pokud současně s doručením žádosti cizinec doloží důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti. Řízení je v případě podle věty první zahájeno dnem, kdy žádost došla zastupitelskému úřadu. Neupustí-li zastupitelský úřad v případě podle věty první od povinnosti osobního podání žádosti, řízení o žádosti usnesením zastaví. Zastupitelský úřad může od povinnosti osobního podání žádosti upustit také bez uvedení důvodů cizincem, jsou-li mu důvody pro toto upuštění známy z jeho úřední činnosti, nebo může učinit na své úřední desce prohlášení, že od povinnosti osobního podání žádosti upouští pro určitý druh žádostí o pobytová oprávnění podaných v budoucnu, a to zejména v případech, pokud je cizinec nebo jeho zaměstnavatel účastníkem vládou schváleného programu*“.
40. Podle § 42a odst. 5 zákona o pobytu cizinců, „*žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podává cizinec na zastupitelském úřadu*“.
41. Podle § 42a odst. 6 zákona o pobytu cizinců, „*v průběhu pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem může cizinec žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny podat na území ministerstvu. Žádost nelze na území ministerstvu podat, pokud cizinec na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území po dobu kratší než 6 měsíců nebo na vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem sezónního zaměstnání*“.
42. Soud připomíná, že rozhodnutí správních orgánů v projednávané věci je procesní povahy a zabývá se splněním podmínek pro podání předmětné žádosti v jiné než zákonem preferované formě, tedy osobně u zastupitelského úřadu v domovském státě žadatele. V projednávané věci tedy není předmětem přezkumu splnění zákonem stanovených podmínek pro vyhovění žádosti o dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny, neboť tato otázka je součástí až meritorního posouzení žádosti.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

43. Předmětem sporu je otázka, zda v dané věci existují důvody pro upuštění od povinnosti osobního podání žádosti podle § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců. Soud při hodnocení oprávněnosti požadavku vycházel z konkrétní situace žalobce. Jde o to, zda skutkové okolnosti na straně žalobce a jeho rodiny představovaly důvod pro vyhovění jeho žádosti o upuštění od povinnosti osobního podání žádosti o bytové oprávnění.
44. Nejvyšší správní soud již dříve vyložil (srov. zejména rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2017, č. j. 10 Azs 153/2016 - 52, a v návaznosti na něj např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2019, č. j. 1 Azs 217/2019 - 32), že zakotvení povinnosti osobního podání žádosti o povolení k taxativně vymezeným pobytům není nesouladné s ústavně zaručeným právem domáhat se stanoveným postupem svého práva u správních orgánů (čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Není důvodu o ústavní konformitě povinnosti osobního podání žádosti jakkoli pochybovat, a to za předpokladu, že správní orgány přiměřeně využívají ustanovení o možnosti upustit od osobního podání žádosti. Uvedenou povinnost však stát nesmí zneužívat k jiným účelům, než kvůli nimž byla do zákonné úpravy vtělena, zejména nesmí svévolně žadatelům bránit žádosti vůbec podat.
45. Podle konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu je podání žádosti jinou formou než osobním podáním výjimečné. Bude se jednat především o případy, kdy by bylo trvání na osobním podání nepřiměřeně tvrdé a nerozumné. Je to přitom žadatel, kdo musí uvést a osvědčit konkrétní vážné důvody, proč právě jeho případ má být oním „*odůvodněným případem*“, v němž nemá správní orgán trvat na osobním podání žádosti (rozsudek ze dne 27. 7. 2016, č. j. 10 Azs 219/2015-67; obdobně viz též rozsudky ze dne 11. 8. 2015, č. j. 6 Azs 77/2015-36, ze dne 27. 7. 2016, č. j. 10 Azs 219/2015-67, či ze dne 8. 9. 2016, č. j. 10 Azs 163/2016-37).
46. Zákon o pobytu cizinců neupravuje žádné typové případy pro upuštění od osobního podání žádosti. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2011, č. j. 9 Aps 6/2010-106, uvedl, že „*(k)ždé takové posouzení tedy závisí na úvaze zastupitelského úřadu, který by měl při svém rozhodování zohlednit všechny v daném čase a dané zemi existující podstatné okolnosti*“. V tomto případě je tedy na místě zkoumat, zda správní orgány měly k dispozici potřebné podklady, zda řádně zohlednily všechny zjištěné skutečnosti a zda svou úvahu řádně rozvedly v odůvodněních svých rozhodnutí.
47. Ze zjištěných skutkových okolností je v souzené věci významné, že žalobce se svou rodinou v České republice již pobývá. Svou žádost odůvodnil nikoli objektivní nemožností osobního podání žádosti z důvodu na své straně (např. že mu v tom brání závažný zdravotní stav), ale rodinnými vazbami v České republice, kde pobývá se svou manželkou a dvěma nezletilými dětmi. Uvedl, že jde o malé děti, o něž osobně pečuje, zatímco manželka se věnuje výdělečné činnosti. Rodinný život poznamenala osobní tragédie v roce 2018, jež odůvodňuje větší potřebu rodinné soudržnosti a pevného semknutí rodiny. To podle žalobce odůvodňuje upuštění od osobního podání žádosti na zastupitelském úřadě, neboť nucení žalobce k vycestování by bylo nepřiměřeným zásahem do jeho rodinného života a v rozporu s nejlepšími zájmy jeho dětí. Jako podpůrný argument uvedl, že v době podání žádosti měl podstatně zhoršenou možnost letecky do Vietnamu vycestovat. Soud má za to, že z odůvodnění napadeného rozhodnutí je zřejmé, že žalovaný posoudil dostatečně, zda se v této věci jedná o odůvodněný případ, když vzal v potaz všechny okolnosti a zhodnotil i dopad rozhodnutí do faktického rodinného života žalobce. V této oblasti není napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné, jak namítl žalobce.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

48. Zrušení správního rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám správních rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze správní rozhodnutí meritorně přezkoumat. Nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů musí být však vykládána ve svém skutečném smyslu, tj. jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76). O takovou situaci se v dané věci nejedná.
49. Soud již ve svém předchozím rozsudku, č. j. 14 A 229/2021-60, dospěl k závěru, že odůvodnění napadeného rozhodnutí je dostatečné. Žalovaný v nynějším napadeném rozhodnutí své dřívější odůvodnění přejal a doplnil. Odůvodnění napadeného rozhodnutí vychází z odvolací argumentace žalobce, jejíž těžiště spočívá především na rozboru „typové“ obdobných případů a jejich srovnávání s jeho věcí. Rozhodnutí proto odůvodněně reaguje především na tuto odvolací argumentaci. Jakkoli se žalovaný mohl k žalobcem tvrzenému zásahu do rodinného života vyjádřit podrobněji, z odůvodnění rozhodnutí je zřejmé, že se danou otázkou zabýval a neopomněl ji. Zhodnotil, že situace, ve které jeden z manželů pracuje a jeden pečuje o děti, není výjimečná a je zvládnutelná „za pomoci komerční asistence, mezi něž patří i forma pomoci prostřednictvím *au pair*.“ Žalovaný dodal, že nyní „*jsou obě nezletilé děti ve věku, kdy starší zřejmě navštěvuje základní školu a mladší školku. Nevýžadují tedy celodenní péči ze strany rodiče.*“ K tomu soud dodává, že z ničeho nevyplývá, že by děti byly závislé výlučně a nezastupitelně na celodenní péči žalobce, protože by měly zvláštní potřeby dané např. zdravotním znevýhodněním. Žalovaný neopomněl zhodnotit ani dopad rodinné tragédie. Byť je pochopitelné, že žalobce vnímá závěry žalovaného v tomto ohledu jako nesprávné, nelze než souhlasit s tím, že žalobce vskutku nijak nekonkretizoval, jak zásadně se v běžném denním chodu do situace rodiny promítá a v čem dočasné odloučení představuje pro její členy zvýšenou zátěž.
50. Správní soudy se rozporem mezi rodinnými zájmy žadatele a zákonem stanovené povinnosti osobního podání zabývaly ve velkém počtu případů. Toho si je ostatně vědom i sám žalobce. Jako významný žalobní argument žalobce uvedl, že *nedávná* judikatura, resp. jí inspirovaná rozhodovací praxe správních orgánů, potvrzuje jeho tvrzení, že právě skutkový stav jeho věci odůvodňuje vyhovění žádosti. Poukázal na údajný judikatorní obrat a ustálenou rozhodovací praxi.
51. V tomto ohledu mu však soud nemůže přisvědčit. Jak soud uvedl výše, odůvodněné případy pro upuštění od osobního podání žádosti nejsou předem nijak typově vymezeny. Neodvídají se např. od druhu okolnosti (onemocnění, těhotenství), nebo stupně závažnosti (děti do určitého věku). Odůvodněnost případu se posuzuje v každém konkrétním případě a je závislá na zcela unikátní souhrě všech existujících okolností, jež vymezují právě jedinečnou výchozí pozici žadatele. Správní orgán musí v každém jednotlivém případě uvážit o všech zjištěných skutečnostech a své rozhodnutí řádně odůvodnit. Nelze proto, jak mylně dovozuje žalobce, usuzovat na typovou podobnost s jinými případy jen proto, že v nich figurovaly nezletilé děti, o něž je potřeba pečovat, či se v něm operovalo s hodnotou rodinného života. Soud proto konstatuje, že zde nemůže existovat žádný, natož zcela jednoznačný „trend“ v rozhodování správních orgánů, od něž by se právě v této věci měly odchýlovat.
52. Tuto skutečnost potvrzuje rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2024, č. j. 10 Azs 156/2022-49, ve kterém Nejvyšší správní soud v obdobném případě (týkajícím se žádosti podané během pandemie občanem vietnamské státní příslušnosti pečujícím o dvě nezletilé Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

děti a pobývajícím na území ČR nelegálně), zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 22. 4. 2022, č. j. 31 A 39/2021-74, a uvedl, že „[p]řípad žalobce a zájem jeho nezletilých dětí na setrvání na území České republiky ve svém souhrnu nenaplnují pojem „odůvodněný případ“, což správní orgány po zohlednění všech zájmů, včetně zájmů dětí, řádně zdůvodnily.“

53. Tuto žalobní námitku proto soud považuje za vyvrácenou.
54. Ani rozsudek ESLP ve věci *Jeunesse v. Nizozemsko* není pro souzenou věc přílehavý. Sám ESLP vyjádřil, že rozhodnutí odráží konkrétní výjimečné okolnosti případu. Ty se v podstatných rysech odlišují od případu žalobce. Především jde o to, že ESLP zohlednil, že paní Jeunesse byla dříve státní občankou Nizozemska, avšak o občanství přišla. Dále šlo o to, že i její děti a manžel rovněž byli státními občany a že děti, které byly v zemi plně integrovány, měly území opustit společně se žalobkyní. Odlišnost od případu žalobce je tedy zjevná a žalobce v podstatě pouze odkazoval na podobnost spočívající v tom, že je také hlavním pečovatelem o děti. Dále na uvedeném případě demonstroval zájem nezletilých dětí, jenž ale ani v souzené věci nikdo nerozporoval, jak bude uvedeno dále. Přestože tak mezi oběma případy existují určité podobnosti, nebyl důvod, aby správní orgány závěry ESLP v této odlišné věci nyní převzaly.
55. Dále se soud zabýval přezkumem napadeného rozhodnutí z hlediska úvah, jimiž žalovaný odůvodňuje svůj závěr, že okolnosti na straně žalobce nenaplnují pojem „odůvodněný případ“. Jak bylo uvedeno výše, soud neshledal napadené rozhodnutí nepřezkoumatelným.
56. Soud k tomu pro úplnost dodává, že není pochyb o tom, že odloučení od rodiče představuje pro nezletilé děti vždy nějaký stupeň zásahu do jejich sféry. Jeho intenzitu je ale potřeba zvažovat v souvislosti s dalšími okolnostmi. Zde především s tím, že děti vyrůstají ve funkční rodině a nic nenasvědčuje tomu, že by pečující zázemí nebyla schopna po určitou dobu zajistit manželka žalobce.
57. Správní orgány i městský soud ve svém dřívějším rozsudku, č. j. 14 A 229/2021-60, upozornily na fakt, že žalobce na území České republiky pobýval nelegálně delší dobu, přičemž jeho pobytový status je dlouhodobě nejistý. Svůj pobytový status žalobce dle dostupných informací neřešil, ani se jej dříve nesnažil řádně zlegalizovat. Teprve od roku 2018 se žalobce odvolává na své rodinné poměry na území, přičemž děti se narodily až v době, kdy mu relevantní pobytový titul nesvědčil. Tuto rovinu případu ovšem žalobce v zásadě podceňuje, a naopak nezákonnost spatřuje právě v tom, že správní orgány na pobytovou historii žalobce opakovaně odkazují.
58. Případ žalobce je nutné posuzovat i z hlediska jeho pobytové historie, byť se tomu žalobce brání. Právě okolnost, že dlouhodobě otálel s řešením nejistého pobytového statusu, je v dané věci tím, co nad zájmem dětí a rodinného života převažuje. Správní orgány správně zhodnotily, že zájem státu na standardním řešení nelegálního pobytu cizince na území v této konkrétní věci nevyváží ani přítomnost nezletilých dětí, neboť jejich situace je ustálená a odloučení od otce nepředstavuje jejich reálné ohrožení. K tomu lze odkázat i na žalovaným citované usnesení Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2021 sp. zn. II. ÚS 1276/20 a náleze ze dne 14. 4. 2020, sp. zn. IV. ÚS 950/19, v nichž výslovně potvrdil, že nejlepší zájem dítěte není veličinou absolutní, neboť je třeba jej poměřovat v kontextu dalších hodnot, jako je relevantní veřejný zájem a dále že existuje i hierarchie intenzity dopadu do nejlepšího zájmu dětí.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

59. Podstatnou okolností případu je i skutečnost, že žalobce netvrdil, natož aby doložil, že se neúspěšně pokusil o registraci termínu k podání žádosti. Žalobce se tak dovolává dobrodiní v podobě upuštění od osobního podání, aniž by se o sjednání termínu na velvyslanectví v Hanoji někdy pokusil.
60. Soud podotýká, že námitka odkazující na překračování lhůt pro meritorní posouzení žádosti o povolení k pobytu je pro danou věc irelevantní. Jak bylo již vysvětleno výše, správní orgány se v tomto procesním rozhodnutí zabývají výlučně tím, zda existují důvody, pro které není třeba na osobním podání trvat. Délka lhůty či průběh navazujícího meritorního rozhodování nemohou splnění podmínky „odůvodněnosti případu“ naplňovat.

61. Soud nepřisvědčil ani námitce, že správní orgány aplikovaly ustanovení § 169d odst. 3 zákona o pobytu cizinců jako sankci. Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že i touto odvolací námitkou se žalovaný dostatečně zabýval. Zdůraznil dočasnost pobytu mimo území České republiky, vysvětlil, proč způsob podání žádosti preferovaný zákonem nelze vždy zpochybňovat pouze na základě lepší dosažitelnosti alternativní formou. Vysvětlil také, že v důsledku tohoto argumentu by byl požadavek stanovený zákonem vyprázdněn. Upuštění od osobního podání obecně by se pak nabízelo pro veškeré žádosti o legalizaci pobytů cizinců, kteří již na území jsou. Takovýto postup by popíral výjimečnost tohoto institutu. Uvedené závěry žalovaného jsou správné. Zákon o pobytu cizinců, i se zřetelem k judikatorním východiskům, jednoznačně preferoval osobní podání žádosti přímo na zastupitelském úřadu, nikoliv pak pravidelné upouštění od takových osobních podání žádostí o pobytová oprávnění.
62. Zásah spočívající v dočasném vycestování žalobce za účelem legalizace pobytového oprávnění soud shledal přiměřeným. Jak již konstatoval Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku č. j. 10 Azs 156/2022 – 46, dočasná nepřítomnost jednoho z rodičů není situací výjimečnou či neřešitelnou. Ne každé řízení, jehož výsledek se může přímo nebo nepřímo promítnout do života nezletilých dětí, má stejně intenzivní dopad do jejich práv [srov. nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 950/19 ze dne 14. 4. 2020 (N 70/99 SbNU 362)]. Bylo zcela na žalobci a jeho manželce, aby uspořádali osobní záležitosti tak, aby se odcestování žalobce na přechodnou dobu dotklo chodu rodiny co nejméně. Napadené rozhodnutí žalobce neomezuje v právu vrátit se na území České republiky, pokud mu k tomu bude svědčit jakýkoli platný pobytový titul (jímž přitom nemusí být právě povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny, o nějž žalobce žádal).

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

63. Z výše uvedených důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
64. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha dne 19. července 2024

JUDr. Ludmila Sandnerová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje K. N.